

מהחיים? והרי לא נקרא חי אלא מי שהוא בדרך אמת בעולם הזה, כמו שגאמר (שמואל-ב-כג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, והרי פשוטו החברים, ורשע שלא הולך בדרך אמת נקרא מת, והוא משבח את המתים מהחיים?

אָלָא ודאי כל דכרי שלמה המלך בחכמה נאמרו, והרי נתבאר. ושבח אני את המתים, אלו לא כתוב יותר, הייתי אומר כף. אבל כיון שכתוב שפבר מתו, נמצא דבר אחר בחכמה. שפבר מתו - זמן אחר הסתלקו מהעולם, והתפקנו בעפר, (שהודפן הממנה עליו ומת בחי עולם כדי שיתתקן (שהודפן עליו ושב בעולם הזה כדי שיתתקן) (הממנה עליו ומת בעולם הזה ונתקן בעפר כדי שיתתקן במקום שישלם זמנו - מת הוא ודאי, והו שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, הרי כתוב לא תקום וגו') לאחר ששלם זמנו - מת, ודאי הוא שבח משאר מתי העולם. אם תאמר לא ידון פעם אחרת באותו עולם, שכתוב לא תקום פעמים צרה) כל שפן שזה קבל עגש פעם ופעמים, וזה ודאי מקומו נתקן בשבח יותר מאותם חיים שעדין לא קבלו עגשם.

ועל זה כתוב ושבח אני את המתים שפבר מתו, ודוקא. אלה אותם חיים, ונקראים מתים. מה הטעם נקראים מתים? משום שהרי טעמו טעם המות. ואף על גב שעומדים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים חזרו, ועוד על מעשים ראשונים עומדים לתקון, ונקראים מתים. מן החיים אשר המה חיים - שעוד לא טעמו טעם מות ולא קבלו עגשם, ולא יודעים אם זכאים באותו העולם ואם לא.

בא וראה, צדיקים שזוכים להתקשר בצרור החיים, הם זכאים לראות בכבוד המלך

מן חייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארץ קשוט בהאי עלמא, כמה דאת אמר (שמואל ב כג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, והא אוקמוה חברייא, ורשע דלא אזיל בארץ קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים.

אָלָא, ודאי כל מלוי דשלמה מלפא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר, ושבח אני את המתים, אילו לא כתיב יתיר, הוה אמינא הכי, אבל כיון דכתיב שפבר מתו, אשתכח מלה אחרא בחכמתא. שפבר מתו: זמנא אחרא אסתלקו מן עלמא, ואתתקן בעפרא, (דאודמנא די ממנא עליה ומית בחי עלמא דגנין דיתתקן (ס"א דאודמנא עליה ותב בהאי עלמא כנין דיתתקן) (ס"א דממנא עליה ומית בהאי עלמא ואתתקן בעפרא כנין דיתתקן באתר דישתלים ומניה מת הא ודאי דא הוא שבחא משאר מתי עלמא אי תימא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא הא כתיב לא תקום וגו') כתר דאשתלים ומניה מית ודאי הוא שבחא משאר מתי עלמא. אי תימא לא אתדן זמנא אחרא בההוא עלמא, דכתיב לא תקום פעמים צרה) כל שפן דהא קביל עונשא זמנא ותריין, ודא ודאי, אתריה אתתקן בשבחא יתיר מאינון חיי, דעד לא קבילו עונשא.

ועל דא כתיב ושבח אני את המתים שפבר מתו, דייקא, אלין אינון חייין, ואקרוין מתים. מאי טעמא אקרוין מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואף על גב דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתייא אהדרו. ועוד על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרוין מתים. מן החיים אשר המה חיים, דעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשייהו, ולא ידעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

הא חזי, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרורא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא דמלפא עלאה קדישא, כמה דאת אמר, (תהלים כז) לחיות